

— det bemærker jeg udtrykkelig — det opnaas, som jeg har tilsigtet ved Lovforlaget.

Lohmann: Det ærede Medlem for Esbjerg (Bluhme) synes ikke at være paa det rene med, at der her foreligger et Indgreb i Ejendomsretten, idet der her fremkommer en Konflikt med Grundlovens § 82. Det ærede Medlem siger nemlig, at Ejendomsretten ikke gaar i Dybden. Skønt det kan være et meget omtvistet Spørgsmaal, hvor dybt ind i Jordens Indre Ejendomsretten strækker sig, saa maa jeg dog tillade mig at hævde, at i hvert Fald i nogen Dybde strækker den sig. Dette er erkendt af Lovgivningsmagten ved Loven af 1868, som udtrykkelig bestemmer; at der skal ydes fuld Erstatning efter uvildige Mænds Skøn for de Sten, der borttages af Grusgrave. Altsaa Lovgivningen har erkendt, at der her foreligger en Ejendomsret, for hvis Krænkelse der skal ydes fuld Erstatning. Vi behøve altsaa ikke at disputere om, hvor dybt denne Ejendomsret strækker sig. Det ærede Medlem taler endvidere om, at Kommunerne skulle have Ret til at tage det Materiale, de skulle bruge. Ja, det forstaar sig, den Ret skulle Kommunerne have, og den have de jo allerede, men imod fuld Erstatning; kun imod fuld Erstatning skulde Kommunerne have denne Ret. Anderledes kan Forholdet ikke paa nogen Maade forliges med Grundlovens § 82. Det ærede Medlem taler om saadanne Materialier, som ellers aldrig se Dagens Lys. Ja, det er meget rigtigt. Hvis Forholdet er saaledes, at de brugte Materialier ellers aldrig se Dagens Lys, medmindre de blive oparbejdede af det offentlige, saa sker der her ikke nogen stor Skade paa Ejendomsretten. Men saa bliver der her heller ikke Spørgsmaal om Erstatning i nogen stor Udstrækning, thi en fornuftig, regelbunden Taksation vil altid være nødt til at tage Hensyn til de stedlige Prisforhold. Man kan ikke fastsætte en Pris, der er ens overalt. Man er nødt til at tage Hensyn til den Pris, der hersker paa Stedet. Hvis det er i Nærheden af de store Byer, hvor Byggeriet florerer, ville Materialierne have en ganske anden Værdi end ude omkring i Landet. Det er noget, som siger sig selv, at Materialier, som ellers ikke se Dagens Lys, ville have en grumme ringe Værdi, og derfor spiller det en grumme ringe Rolle for det offentlige at erstatte dem. Det ærede Medlem taler om, at han nok vil ndrømme, at der her trænger til at revi-

deres en lille Smule. Nej, det trænges der slet ikke til. Men der trænger til at revideres fra Grunden af! Rigtig fra Grunden af trænges der her til at faa disse gamle Lovbestemmelser bragte i Overensstemmelse med Grundloven. Det er virkelig ubilligt, og det forvolder megen Skade i Befolkningens Retsbegreber at have saa forældede Bestemmelser, som ingen Lægmand paa nogen Maade kan bringe i Overensstemmelse med Grundlovens klare Ord. Det volder mere Skade, end man tror, og det bør ikke taales i Længden. Jeg vil derfor tillade mig at hævde, at der her ikke blot trænges til en lille Revision, men til, at den høje Regering for Alvor tager Spørgsmaalet op og forelægger os et samlet Forslag som en Sammenragnig og Revision af alle de herhenhørende Bestemmelser. Det vil jeg opfordre den højtærede Indenrigsminister til at tænke over og mulig at gøre i den nærmeste Fremtid, samtidig med at jeg endnu en Gang retter min Tak til den ærede Forslagsstiller, fordi han har villet bringe denne Sag paa Bane.

Bluhme: Jeg takker det ærede Medlem, der nys talte, for det Korrektiv, han gav til eller forsøgte at give min Tanke. Jeg vil dog samtidig sige ham, at jeg fastholder stadig det, at der sker ikke nogen Skade ved, at Kommunen til det almenes bedste benytter Materiale, som ingen tænker paa at bruge, men er samtidig af den Mening, at der skal gives fuld Erstatning for den Skade, der lides, hvilket Sogneraadene, Amtsrådene og Staten ikke give. Der bør gives fuld Erstatning for den Skade, der gøres, og da det kun vilde være i Overensstemmelse med de gældende Lovbestemmelser, er det beklageligt, at Adgangen til at faa Ret over for disse Autoriteter er saa vanskelig for den skadelidte. Naar det ærede Medlem mener, at Befolkningens Retsbevidsthed krænkes ved Sandgravene, saa tror jeg, han overdriver deres Betydning en lille Smule. Jeg tror, at, hvis vort Folks Retsbegreber ere komne i Uorden, saa er det paa Grund af de provisoristiske Love og Godkendelsen af disse, paa Grund af Forliget, som godkendte dem og satte Magten i Rettens Sted. Det er det, jeg tror maa have undergravet vort Folks Retsbevidsthed. For saa vidt kan han have Ret i, at dette har virket tilbage ogsaa paa Grusgravene, som Autoriteterne paa samme Maade, som de have benyttet Statskassens Midler, have benyttet Grusgravenes Midler uden at give den passende Erstatning, som tilkom hen-